

Толас Прадзімы

№ 9—10
(794—795)
Люты
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУДЫЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

Год 1942-гі...

Неймаверна цяжкі ён быў для Ленінграда, акружанага зграяй гітлераўцаў, ап'янёных часовымі поспехамі. Ём здавалася, што горад стане на калені. Не раз назначаў шалёны фюрэр тэрмін захопу Ленінграда, але леныградцы стаялі насмерць. 900 дзён працягвалася гэта бяспрыкладная ў гісторыі мужнасць. Нягледзячы на голад, холад і няспынны абстрэл, горад Леніна так і застаўся непрыступным.

З таго часу мінула дваццаць гадоў. Поўнасьцю адноўлена, стала яшчэ прыгажэйшай «жамчужына Поўначы». Вечнай і свяшчэннай, як слёзы гэтай сівой маці, будзе памяць аб тых, хто аддаў сваё жыццё, абараняючы калыску пралетарскай рэвалюцыі, абараняючы мір, шчасце ўсяго чалавецтва.

Фота М. МУРАЗАВА.

Расказ А. Няпмыншага аб гераізме леныградцаў у гады блакады чытайце на другой старонцы.

Галоўная мэта СССР—

усеагульнае і поўнае раззбраенне САВЕЦКІ САЮЗ ПРАПАНУЕ:

- — ВЫВЕСЦІ УСЕ ВОЙСКІ З ЗАМЕЖНЫХ ТЭРЫТОРЫЙ;
- — СКАРАЦЦЬ ВАЕННЫЯ БЮДЖЭТЫ НА 10—15 ПРАЦЭНТАЎ;
- — СПЫНІЦЬ ДАЛЕЙШАЕ РАСПАЎСЮДЖАННЕ ЯДЗЕРНАЙ ЗБРОІ;
- — ЗНІШЧЫЦЬ УСЮ БАМБАРДЗІРОВАЧНУЮ АВІАЦЫЮ;
- — ЗАБАРАНІЦЬ ПАДЗЕМНЫЯ ВЫПРАБАВАННІ ЯДЗЕРНАЙ ЗБРОІ.

28 студзеня на пасяджэнні Камітэта 18 дзяржаў па раззбраенню ў Жэневе прадстаўнік СССР С. К. Царапкін абвясціў тэкст мемарандума ўрада СССР аб мерах, накіраваных на аслабленне гонкі ўзбраенняў і змякчэнне міжнароднай напружанасці.

Лічачы галоўнай задачай урадаў хутчэйшае дасягненне пагаднення аб усеагульным і поўным раззбраенні, гаворыцца ў мемарандуме, Савецкі ўрад разам з тым прапануе дагаварыцца аб ажыццяўленні мер, накіраваных на аслабленне гонкі ўзбраенняў, на далейшае змякчэнне міжнароднай напружанасці.

У пункце першым мемарандума пад загалоўкам «Аб вывадзе замежных войск з чужых тэрыторый» указваецца, што асабліва важнае значэнне меў бы вывад замежных войск з тэрыторый дзяржаў Еўропы, дзе сканцэнтраваны буйныя масы войск і ўзбраенняў краін НАТО, з аднаго боку, і краін Варшаўскага дагавору, з другога.

Савецкі Саюз прапануе самы радыкальны шлях вырашэння пытання — вывесці ўсе замежныя войскі з усіх чужых тэрыторый. Са свайго боку, Савецкі Саюз гатоў вывесці ўсе свае войскі з тэрыторый замежных дзяржаў, дзе яны цяпер знаходзяцца, калі такім жа чынам паступаць заходнія дзяржавы.

Калі, аднак, заходнія дзяржавы цяпер яшчэ не гатовы да такога радыкальнага рашэння гэтага важнага пытання, Савецкі ўрад прапануе неадкладна дагаварыцца аб тым, каб на аснове ўзаемнасці спачатку скараціць замежныя войскі на чужых тэрыторыях, а затым можна будзе паступова, крок за крокам, весці справу і да іх поўнага вываду ў межы сваіх нацыянальных граніц. Савецкі Саюз гатоў пачаць такое скарачэнне сваіх войск на тэрыторыі ГДР і іншых еўрапейскіх дзяржаў, калі заходнія дзяржавы пачнуць скарачэнне сваіх войск у ФРГ і іншых краінах.

У пункце другім мемарандума — «Аб скарачэнні агульнай колькасці ўзброеных сіл дзяржаў» — гаворыцца, што, як аб гэтым было заяўлена Старшынёй Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчовым, Савецкі Саюз распачаў цяпер далейшае скарачэнне колькасці сваіх узброеных сіл. Савецкі ўрад гатоў пайсці ў напрамку скарачэння колькасці сваіх узброеных сіл яшчэ далей, калі гатоўнасць да аналагічных крокаў будзе праяўлена ўрадамі заходніх дзяржаў.

У пункце трэцім — «Аб скарачэнні ваенных бюджэтаў» — напамінаецца, што Савецкі Саюз пайшоў нядаўна на такі крок, як аднабаковае скарачэнне свайго ваеннага бюджэту на 1964 год на 600 мільёнаў рублёў. Вядома, што ўрад ЗША ў сваю чаргу прымае меры для некаторага скарачэння сваіх ваенных расходаў. Такім чынам, цяпер ёсць спрыяльныя перадумовы для дагаворанасці аб далейшым узаемным скарачэнні ваенных бюджэтаў. Савецкі ўрад прапануе дагаварыцца аб скарачэнні ваенных бюджэтаў дзяржаў на 10—15 працэнтаў.

У пункце чацвёртым — «Аб заключэнні пакта аб ненападзе паміж краінамі НАТО і Варшаўскага дагавору» — указваецца, што Савецкі ўрад зноў пацвярджае сваю гатоўнасць заключыць дагавор аб ненападзе з дзяржавамі — членамі НАТО. Што датычыць формы пакта аб ненападзе, то гэта пытанне, на думку Савецкага ўрада, можна было б вырашыць без асаблівых цяжкасцей.

У пункце пятым — «Аб стварэнні бяззатонных зон» — указваецца, што Савецкі ўрад надае асаблівае значэнне ўтварэнню такіх зон у тых раёнах, дзе найбольш вялікая небяспека ўзнікнення ядзернага канфлікту, і перш за ўсё ў Цэнтральнай Еўропе. Савецкі ўрад са свайго боку будзе гатоў узяць на сябе абавязальства захоўваць статус бяз'ядзерных зон, дзе і калі яны будуць створаны.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

Перадавала элэктразваршчыца Галіна Ермалава на будаўніцтве Гродзенскага азотнага завода.

У Рагачове адбылася навукова-вытворчая канферэнцыя па хімізацыі сельскай гаспадаркі. У ёй прынялі ўдзел кіраўнікі калгасаў і саўгасаў раёна, спецыялісты сельскай гаспадаркі, брыгадзіры, вучоныя. На здымку: удзельнікі канферэнцыі знаёмяцца з выстаўкай абсталявання аграхімічнай лабараторыі.

Славіца свай прадукцыі Беларускага шклозавода «Нёман». На здымку: адзін з лепшых брыгадзіраў завода Мікалай Іванавіч Каламыціц за працай.

МУЖНАСЦЬ, ЯКАЯ ЎЗРУШЫЛА СВЕТ

У пару ліхалецця, калі каваны нямецкі бот таптаў палі Францыі і Бельгіі, Чэхаславакіі і Польшчы, Югаславіі і Грэцыі, Галандыі і Балгарыі, позірк мільёнаў людзей былі звернуты да СССР: тут у жорсткай сутычцы савецкага народа з гітлераўскімі полчысцамі нарадаўся лёс усяго прагрэсіўнага чалавецтва. Увесь свет сачыў тады і за бітвай ля сцен Ленінграда.

Фашысцкае камандаванне некалькі разоў назначала тэрміны ўзяцця горада Леніна. Гітлер выхвальна заяўляў: «Нямецкія гренадэры, якія прайшлі з перамогай да адлегласці ад Усходняй Прусіі да прыгарадаў Ленінграда, знойдуць у сабе сілы прайсці астатні дзесяткі кіламетраў».

Гітлераўскі план маланкавага захопу горада праваліўся. Тады фашысцкія генералы пачалі блакаду. Яны думалі разбурыць Ленінскі абстрэлам, задушыць ленынградцаў кашчавай рукой голаду. «Мёртвым горадам» называла Ленінград бельскаўская прапаганда. Але ён жыў, змагаўся, перамоўваў адборныя фашысцкія дывізіі, праяўляў мужнасць, якая ўзрушыла ўвесь свет.

Ла ўвесь свет пісаў прэзідэнт ЗША Франклін Рузвельт у спецыяльнай грамаце, прысланай ленынградцам:

«Ад імя народа Злучаных Штатаў Амерыкі я ўручаю гэту грамаце Ленінграду ў памяць аб яго доблесных войнах і яго верных мужчынах, жанчынах і дзецях, якія, будучы ізаляванымі захопнікамі ад астатняй часткі свайго народа і нягледзячы на паста-

яныя бамбардзіроўкі і невыказныя пакуты ад холаду, голаду і хвароб, паспяхова абаранялі свой любімы горад на працягу крытычнага перыяду ад 8 верасня 1941 года па 18 студзеня 1943 года і сімвалізавалі гэтым бяспрашны дух народаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і ўсіх народаў свету, якіх супрацьляюцца сілам агрэсіі».

Вядомы англійскі публіцыст Аляксандр Верт, знаходзячы ў блакандым Ленінградзе, здзіўлены мужнасцю рабочых Кіраўскага (былога Пуцілаўскага) завода. За чатыры з палавінай кіламетра ад яго праходзіла лінія фронту, вораг абрушаў сотні тон смертаноснага грузу на цэхі, дзе выраблялася зброя для фронту, але так і не зламаў кіраўцаў.

Цудоўныя словы пра подзвіг блакаднага Ленінграда належаць генеральнаму сакратару Французскай камуністычнай партыі Марысу Тарэзу:

«У час вайны супраць гітлераўскіх захопнікаў 900 дзён абароны гераічнага горада, які перанёс нечуваную нягоды і пакуты, былі велізарным укладам у справу перамогі Савецкай Арміі і натхнілі антыфашысцкіх барацьбітоў ва ўсіх краінах. Няхай жыў гераічны і слаўны Ленінград!»

Глыбокую сімпатыю выклікае горад на Няве ў кубінскага народа, які гераічна змагаецца за сваю свабоду, адстойвае заваёвы кубінскай рэвалюцыі. Востраў Свабоды вуснамі Фідэля Кастраў ленынградцам:

«...Ленінград увабляе для нас усё, што ўпісана ў гісторыю савецкім народам. Гэта калыска рэвалюцыі, адкуль Ленін і слаўная камуністычная павялі рускі пралетарыят на заваяванне ўлады, горад, які стойка абараняўся, адстаяў усе рэвалюцыйныя заваёвы, адбіў атакі, горад, які вытрымаў 900-дзённую блакаду ў час Вялікай Айчыннай вайны, горад, у якім сёння будзеца камунізм. Мы, рэвалюцыянеры ўсяго свету, глядзім на

Ленінград як на свяшчэннае для нас месца».

Некалькі гадоў назад пабывала ў Ленінградзе і японская дзіўчына Хісаса Нагата, якая засталася жывой пасля атамнага выбуху ў Нагасакі. Яна сказала:

«Ленінградцы добра ведаюць, што такое вайна. Ваш горад, як мне вядома, пацярпеў нягале. Мой горад Нагасакі таксама знаў вялікае гора. Гэтыя прыклады павінны навучыць нас, моладзь, змагацца за мір, змагацца ўсімі сіламі, усімі сіламі!»

Гэту ж думку выказаў і другі госць Ленінграда — Тур Хеердал, выдатны нарвежскі падарожнік і вучоны.

Высокую даніну павягі мужным абаронцам Ленінграда аддаў федэральны канцлер Аўстрыі Альфонс Горбах.

«Я схіляю галаву перад ахвярамі, перад цвістам рускага народа, што загінулі ў цяжкай ваеннай барацьбе».

Нямецкія працоўныя, як і ўсе свабодалюбівыя народы свету, клімаць ганбай тых, хто прычыніў Ленінграду незлічоныя пакуты. Вось што піша ленынградцам нямецкі пісьменнік Герберт Кастэн: «...Сорам і глыбокую горыч выклікае ў мяне яшчэ і цяпер злычынства, якое ўчыніла супраць Ленінграда і яго грамадзян фашысцкая Германія. Цяпер многае змянілася. У Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы жывуць шчэрыя свабоды Савецкага Саюза, якія абараняюць мір і змагаюцца за перамогу ідэй гуманізму. Ніколі не паўтарыцца тое, што здарылася ў пэўныя гады фашызму. Немцы ніколі не прыйдуць у Ленінград як ворагі; за гэта і я буду змагацца сваім пером. Але калі імперыялістычным д'яблам усё ж удалася распаліць агонь вайны, я разам з маім народам буду ў адным страі з вамі, трымаючы ў руцэ не толькі пяро, але і зброю. Можце верыць гэтаму слову, таварышы з Ленінграда».

А. НЯПОМНЯШЧЫ.

СЛАВА ФЕАДОСІЯ СМАЛЯЧКОВА

Імя гэтага хлопца з калгаснага вёскі Магілёўскай вобласці сёння ведаюць не толькі ленынградцы. Яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны Феадосій Смалачкоў прыехаў у Ленінград вучыцца рамяству, і горад на Няве стаў для беларускага юнака дарагім і родным.

У першы ж дзень вайны Феадосій з'явіўся ў ваенкамат і, падаючы заяву, папрасіў:

— Залічыце мяне добраахвотнікам. Яшчэ ў дзяцінстве Феадосій хадзіў са старэйшымі на палівы і не раз здзіўляў іх сваёй метнасцю. А неўзабаве на Ленінградскім фронце загрымела слава пра снайпера Смалачкова.

Уменне добра маскіравацца, пільная назіральнасць, выдатная зрокавая памяць, нарэшце, цярдлівасць садзейнічалі поспеху Смалачкова. Неўзабаве па яго прыкладу на Ленінградскім фронце пачалі масавы снайперскі рух. Сто дваццаць пяць акупантаў знішчыў Феадосій. 19 студзеня 1942 года, калі ён чагоўся ў 126-га, абарвалася жыццё героя. 6 лютага 1942 года Ф. А. Смалачкову пасмяротна было прысвоена высокае званне Героя Савецкага Саюза.

«ЭЛЕКТРОН-1» «ЭЛЕКТРОН-2» У ПАЛЁЦЕ

У адпаведнасці з праграмай даследавання верхніх слаёў атмасферы і ажыццяўлення пасля 30 студзеня 1964 года ў Саюзе касмічнай авіяцыі пасляходы запуску касмічнай сістэмы, якая складаецца з дзвюх навуковых станцый (спадарожнікаў Зямлі) «Электрон-1» і «Электрон-2», выведзеных на істотна розныя касмічнай станцыі «Электрон-1» і «Электрон-2».

Аб'екты выведзены на актыўным участку палёту пры працяглым рухавіку апошняй ступені. Пасля аддзялення касмічнай станцыі «Электрон-1» апошняя ступень ракеты-носьбіта працягвала свой палёт па заданай траекторыі і, набліжыўшыся да пэўнага пункта, вывелася на зададзены арбіту касмічную станцыю «Электрон-2».

Паводле напярэдніх даных, касмічныя станцыі выведзены на арбіты, блізкія да разліковых з наступнымі параметрамі:

«Электрон-1» — вышыня ў перыгееі 406 кіламетраў
вышыня ў апогееі 7 100 кіламетраў

«Электрон-2» — вышыня ў перыгееі 460 кіламетраў
вышыня ў апогееі 68 200 кіламетраў

Перыяд абарачэння станцый складае адпаведна 2 гадзіны 49 мінут і 22 гадзіны 40 мінут. Вугал нахілу плоскасці арбіты касмічных станцый да плоскасці экватара складае 61 градус. На борце касмічных станцый устаноўлены навуковыя апараты, радыётэлеметрычныя сістэмы і радыёпадатчыкі «Сігнал» і «Маяк». Асноўнай задачай запуску касмічных станцый «Электрон-1» і «Электрон-2» з'яўляецца адначасовае вывучэнне ўнутранага і вонкавага радыяцыйнага поясу Зямлі і звязаных з ім фізічных з'яў. Адначасова будучы вывучаць розныя выпраменьванні, якія прыходзяць з глыбіні касмічнай прасторы, і фізічныя ўмовы ў верхніх слаях атмасферы.

Назіранне за касмічнымі станцыямі «Электрон-1» і «Электрон-2» і прыём тэлеметрычных даных праводзіцца наземнымі пунктамі камандна-вымяральнага комплексу, размяшчанымі на тэрыторыі Савецкага Саюза.

Радыётэлеметрычная інфармацыя, прынятая з касмічных станцый «Электрон-1» і «Электрон-2», сведчыць аб нармальным функцыянаванні ўсіх сістэм. Каардынацыйна-вылічальны цэнтр вядзе апрацоўку ўсёй паступаючай інфармацыі.

Галоўная мэта СССР — усеагульнае і поўнае раззбраенне

[Пачатак на 1-й стар.]

У пункце шостым — «Аб прадукцыі далейшага распаўсюджвання ядзернай зброі» — Савецкі ўрад адзначае, што цяпер небяспека, якая пагражае чалавецтву ў сувязі з далейшым распаўсюджваннем ядзернай зброі, усё шырэй усведамляецца ў свеце. Абавязак усіх дзяржаў — зрабіць усё магчымае, каб прадукцыі, пакулы яшчэ не позна, гэту небяспеку. Для таго, каб закрыць усю магчымасць для распаўсюджвання ядзернай зброі, Савецкі ўрад прапануе, каб пагадненне па гэтым пытанні прадугледжвала, пачаць з забароны правай перадачы гэтай зброі і інфармацыі аб яе вырабе ў рукі тых ці іншых дзяржаў, таксама і паліцэйнікі, якія гарантуюць, што такая перадача ядзернай зброі або доступ да яе не будуць адбывацца ў жодным шляхам, праз ваенныя блокі, напрыклад, праз так званыя шматбаковыя ядзерныя сілы НАТО.

У пункце сёмым — «Аб мерах прадукцыі раптоўнага нападу» — напамінаецца, што Савецкі Саюз выставіў прапанову аб стварэнні сеткі назіральных пастоў на тэрыторыі краін, якія адносяцца да дзвюх процілеглых груп дзяржаў, у спалучэнні з пэўнымі мерапрыемствамі па аслабленню міжнароднага напружання, такімі, як скарачэнне запасаў войск на тэрыторыях еўрапейскіх дзяржаў, і абавязальства не размяшчаць ядзерную зброю ў ГДР і ФРГ. Стварэнне сістэмы назіральных пастоў, гаворыцца ў мемарандуме, можа аказвацца карысным толькі ў спалучэнні з канкрэтнымі мерамі па аслабленню пагрозы вайны.

У пункце восьмым — «Аб знішчэнні бамбардзіровачнай авіяцыі» — Савецкі ўрад выказвае гатоўнасць разгледзець пытанне аб знішчэнні гэтага віду ўзбраенняў.

У апошнім, дзевятым пункце — «Аб забароне падземных

выпрабаванняў ядзернай зброі» — Савецкі ўрад выказвае, як і раней, гатоўнасць дагаварыцца аб тым, каб пагадненне аб частковай забароне выпрабаванняў ядзернай зброі было пашырана таксама і на падземныя выпрабаванні ядзернай зброі.

Савецкі ўрад, зразумела, зыходзіць з таго, указваюцца ў заклучэнне мемарандума, што пры заключэнні пагадненняў, якія прадугледжваюць меры фактычнага раззбраення, павінны быць дасягнуты дагаворанасць аб адпаведных уззаемнапрыемальных формах кантролю за ажыццяўленнем гэтых мер.

Ажыццяўленне пералічаных ў даным мемарандуме мер прывяло б, на думку Савецкага ўрада, да далейшага значнага змяжэння міжнароднага напружання, з'явілася б сур'ёзным крокам наперад на шляху да вырашэння галоўнай задачы — усеагульнага і поўнага раззбраення. (ТАСС).

НОВЫ КРОК У КАМУНІЗМ

З паведамлення Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Савеце Міністраў БССР аб выніках выканання Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР за 1963 год

Сёння мы друкуем паведамленне Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Савеце Міністраў БССР аб выніках выканання нашых планаў за 1963 год. Падумай над гэтымі лічбамі, зямляк, і ты адчуеш, як з кожным годам усё паўней раскрываюцца магчымасці нашай рэспублікі, як усё новымі сіламі наліваецца эканоміка Беларусі.

Добрыя, радасныя вынікі мінулага года. Слаўна працавалі працоўныя Беларусі, каб яшчэ больш павялічыць грамадскія багацці, магутнасць Радзімы, палепшыць сваё жыццё. Датармінова выканалі план пятага года сямігодкі па агульнаму аб'ёму прамысловай вытворчасці і па большасці важнейшых відаў вырабаў работнікі прамысловасці. Больш чым у 1962 годзе атрымалі прадукцыі і сельскія працоўныя, нягледзячы на неспрыяльныя кліматычныя ўмовы. Выканалі свае планы і работнікі ўсіх відаў транспарту, яшчэ больш хуткімі тэмпамі вылося капітальнае будаўніцтва. Дастаткова сказаць, што толькі ў 1963 годзе беларускія будаўнікі здалі ў эксплуатацыю 20 новых буйных прамысловых прадпрыемстваў.

На якія ж мэты канкрэтна пайшоў плён працы беларускага народа? На гэтае пытанне можна было б адказаць каротка, а імяна так: на паліпшэнне жыцця народа. Раслукачым гэта на лічбах.

У 1963 годзе насельніцтва рэспублікі, акрамя зароботнай платы, атрымала з грамадскіх фондаў спажывання выплат і льгот у выглядзе пенсій, стыпендыяў, аплачваемых водпусках, бясплатнага навучання і бясплатнай медыцынскай дапамогі каля 980 мільёнаў рублёў, што на 6 працэнтаў больш, чым у 1962 годзе. На забеспячэнні дзяржавы і калгасаў знаходзіцца цяпер 750 тысяч пенсіянераў, 176 тысяч навучэнцаў і студэнтаў. 190 тысяч дзяцей знаходзяцца ў дзіцячых садах і яслях, 200 тысяч працоўных і іх дзяцей адпачывалі ў мінулым годзе за кошт дзяржавы і прафсаюзаў.

А вось яшчэ цікавыя лічбы. Уклады працоўных у ашчадныя касы ўзраслі за год на 42 мільёны рублёў. За кошт дзяржаўных сродкаў, а таксама за кошт зберажэнняў працоўных і з дапамогай дзяржаўнага кредыту ў гарадах і рабочых пасёлках пабудавана жылых дамоў агульнай плошчай у 2 210 тысяч квадратных метраў. Акрамя таго, ў сельскай мясцовасці пабудавана 18 тысяч новых дамоў.

Такія, зямлякі, толькі некаторыя вынікі ўсяго аднаго працоўнага года Беларускай рэспублікі. Яны сведчаць аб галоўным, а імяна: толькі свабодная праца, праца ў імя шчасця ўсіх працоўных з кожным годам прыносяць усё лепшыя плён. Вось чаму савецкія людзі працуюць сумленна, самааддана, імкнучыся даць Радзіме больш прадукцыі звыш плана, вольна чаму ў нас літаральна кожны дзень нараджаюцца ўсё новыя і новыя пачынанні, мэта якіх — рост вытворчасці, рост дабрабыту мас. Да гэтага накіраваны энергія працоўных, намаганні Камуністычнай партыі і Саветаў ўрада.

ПРАМЫСЛОВАСЦЬ

Работнікі прамысловасці Беларускай ССР датэрмінова выканалі план пятага года сямігодкі па агульнаму аб'ёму прамысловай вытворчасці і па большасці важнейшых відаў вырабаў.

Заданні сямігадовага плана выконваюцца з перавышэннямі. Валавая прадукцыя прамысловасці за мінулыя пяць гадоў павялічылася на 73 працэнты замест 51 працэнта, прадугледжанага сямігадовым планам на першыя пяць гадоў.

Асабліва высокімі тэмпамі развіваюцца найбольш прагрэсіўныя галіны прамысловасці. Валавая прадукцыя хімічнай прамысловасці, машынабудавання і металапрацоўкі, выпрацоўкі электраэнергіі і цеплаэнергіі ў 1963 годзе павялічылася ў параўнанні з 1958 годам больш чым у 2 разы.

Дзяржаўны план 1963 года па выпуску валавой прадукцыі прамысловасцю Беларускай ССР выканан на 102,6 працэнта. У параўнанні з 1962 годам аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся больш чым на 9 працэнтаў.

У 1963 годзе выпушчана больш, чым у 1962 годзе: аўтамабіляў — на 1 970 штук, трактараў — на 12 тысяч штук, электрарухавікоў — на 31,6 тысячы кілават, камбайнаў сіласаўборачных — на 3,2 тысячы штук, прычэпаў трактарных — на 3,4 тысячы штук, цэменту — на 226,8 тысячы тон. Павялічылася вытворчасць мінеральных угнаенняў, штучнага валакна, электраэнергіі, падшыпнікаў, трансфарматараў, зборнага жалезабетону.

Вытворчасць тавараў народнага ўжытку павялічылася: скуранога абутку — на 1,6 мільёна пар, баваўняных, ільняных, шарсцяных і шаўковых тканін — на 5,5 мільёна квадратных метраў, трыкатажных вырабаў — на 3,5 мільёна штук, тэлевізараў — на 4,9 тысячы штук, радыёпрыёмнікаў і радыёл — на 92,5 тысячы штук, піяніна — на 1 816 штук, мэблі — на 6,7 мільёна рублёў, мяса — на 4,8 тысячы тон, кансерваў — на 42,6 мільёна ўмоўных бляшанак, цэльнамалочнай прадукцыі — на 16,1 тысячы тон.

За пяць гадоў сямігодкі на прамысловых прадпрыемствах укаранена каля 950 механізаваных паточных ліній, 100 аўтаматычных і паўаўтаматычных ліній, звыш 3 500 станкоў, аўтаматаў і паўаўтаматаў; асвоена вытворчасць больш як 250 новых важнейшых тыпаў машын, механізмаў, апаратаў і іншага абсталявання для розных галін народнай гаспадаркі.

Ажыццяўлялася ў значных аб'ёмах мадэрнізацыя дзеючага абсталявання з мэтай павышэння прадукцыйнасці і расшырэння яго тэхналагічных магчымасцей. На машынабудавальных прадпрыемствах Саўнаргаса БССР у 1963 годзе мадэрнізавана каля 1000 адзінак абсталявання.

Працягвалася ўкараненне комплекснай механізацыі і аўтаматызацыі вытворчых працэсаў і перадавой тэхналогіі, што садзейнічала далейшаму павышэнню прадукцыйнасці працы і зніжэнню сабекошту прадукцыі.

У 1963 годзе ў народную гаспадарку рэспублікі ўкаранена больш чым 85 тысяч вынаходстваў і рацыяналізатарскіх прапаноў, што дае каля 40 мільёнаў рублёў эканоміі ў разліку на год.

План павышэння прадукцыйнасці працы ў прамысловасці ў цэлым па Беларускай ССР выканан. Прадукцыйнасць працы ў прамысловасці ўзрасла ў параўнанні з 1962 годам больш чым на 4 працэнты.

Устаноўленае на 1963 год заданне па зніжэнню сабекошту прамысловай прадукцыі выканана.

У выніку росту вытворчасці, перавозак, тавараабароту і зніжэння выдаткаў арымана прыбытку па народнай гаспадарцы рэспублікі больш чым на 15 працэнтаў у параўнанні з 1962 годам; за пяцігоддзе прыбытак павялічыўся амаль у 2 разы.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

У 1963 годзе пасяўныя плошчы ўсіх сельскагаспадарчых культур склалі пяць мільёнаў 955 тысяч гектараў. Пад псевамі збожжавых і зернебабовых культур было занята 2 мільёны 818 тысяч гектараў, што на 199 тысяч гектараў, або на 8 працэнтаў, больш, чым у 1962 годзе. Пасяўныя плошчы зернебабовых культур расшырыліся на 159 тысяч гектараў, або на 63 працэнты.

За апошнія дзесяць гадоў вытворчасць збожжа павялічылася на 41 працэнт, ільновалакна — у 4,9 раза, ільнасемя — у 3,6 раза, цукровых буракоў (фабрычных) — у 6,3 раза, бульбы — на 20 працэнтаў.

Нягледзячы на неспрыяльныя кліматычныя ўмовы, працоўныя сельскай гаспадаркі правялі высокую арганізаванасць у пераадоленні вынікаў суровай зімы і засухі і дабіліся некаторых поспехаў у павелічэнні прадуктаў земляробства.

Калгасы і саўгасы рэспублікі ў 1963 годзе ў параўнанні з 1962 годам павялічылі вытворчасць збожжа на 23 працэнты, цукровых буракоў (фабрычных) — на 45 працэнтаў, бульбы — на 59 працэнтаў.

Сельская гаспадарка рэспублікі атрымала за год значную колькасць сучаснай тэхнікі: 8 тысяч трактараў у фізічных адзінках, або 14,6 тысячы ў 15-сільным вылічэнні, 3,2 тысячы грузавых аўтамабіляў, 0,6 тысячы радковых жніярак, 2,6 тысячы зернеўборачных камбайнаў, 2,1 тысячы сіласаўборачных, 0,5 тысячы буракаўборачных, 0,3 тысячы бульбаўборачных камбайнаў, 1,4

тысячы даільных устаноў. Пастаўлена таксама вялікая колькасць навісных і прычэпных сельскагаспадарчых машын да трактараў: 1,6 тысячы касілак, 3,6 тысячы ўніверсальных пагрузчыкаў, 6,5 тысячы плугоў, 5,7 тысячы сеялак, 7,2 тысячы культыватараў і многа іншых сельскагаспадарчых машын і абсталявання.

У выніку павелічэння продажаў асобных прадуктаў земляробства і жывёлагадоўлі (збожжа, цукровыя буракі, бульба, агародніна, фрукты, малако) і дадатковага павышэння закупачных цэн на некаторыя сельскагаспадарчыя прадукты павялічыліся грашовыя даходы калгасаў: паводле папярэдніх даных, даходы склалі больш чым 500 мільёнаў рублёў і ўзраслі за год, прыкладна, на 15 працэнтаў.

ТРАНСПАРТ

Выкананы заданні па павышэнню ўчастковай скорасці руху грузавых паяздоў, сярэднясучаснаму прабегу лакаматываў і росту прадукцыйнасці працы работнікаў, занятых на перавозках чыгуначным транспартам. Уступіў у эксплуатацыю электрыфікаваны ўчастак прыгарадных чыгуначных зносіў Мінск—Аляхновічы.

Цэнтралізаваныя перавозкі грузаў аўтамабільным транспартам агульнага карыстання ў параўнанні з 1962 годам узраслі на 9 працэнтаў. План па перавозцы пасажыраў аўтобусамі агульнага карыстання выканан.

КАПІТАЛЬНАЕ

БУДАУНІЦТВА

У мінулым годзе ў рэспубліцы ўступілі ў строй 20 новых буйных дзяржаўных прамысловых прадпрыемстваў. Уведзена таксама вялікая колькасць новых цэхаў і вытворчасцей, пабудаваных на рэканструюемых і расшыраемых прадпрыемствах. Выканан гадавы план уводу ў дзеянне магутнасцей па энергетыцы, выпуску трактараў, грузавых аўтамабіляў, падшыпнікаў качэння, кранаў маставых электрычных, драўняна-стружкавых пліт, шыферу, цукру-пяску, скуранога абутку і раду іншых.

(Закапчэнне на 5-й стар.)

Будні сямігодкі

1. Новы вучэбны корпус педагагічнага інстытута імя Янкі Купалы ў Гродна.
2. Маладыя канструктары Мінскага трактарнага завода (злева направа) В. Вахер, А. Назін, В. Астахаў і Л. Лявіцкі відучу практыраванне новага трактара «МТЗ-80».
3. У Гомельскім палацы культуры імя Ул. І. Леніна адкрыта выстаўка мастацкай

4. Фатаграфіі Гомельскай, Чарнігаўскай і Бранскай абласцей. У экспазіцыі выстаўкі — 100 работ.
4. На Мінскім матарным заводзе ўкараняецца прамысловае тэлебачанне. Яно дазваляе больш аператыўна і дакладна кіраваць работай цэхаў і ўчасткаў прадпрыемства. На здымку: аператар М. Калеснікава ля пульта кіравання тэлеўстаноўкі.

Пры аршанскім паравозным дапо імя Заслонава створана аматарская кінастудыя. На здымку: слесар эксперыментальнага цэха В. Шалашын на кіназдымцы ў цэху. Фота Г. Усламава.

МІНСК. У канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі натхнёна і велічна прагучэў «Рэквіем», створаны ў творчай садружнасці кампазітарам Д. Кабалеўскім і паэтам Р. Раждзественскім. У вечары прынялі ўдзел аўтары твора: паэт прачытаў урывкі з паэмы, а кампазітар выступіў у ролі дырыжора.

ЛІДА. На ўскраіне горада разгарнулася будаўніцтва буйнейшага завода па вырабу лаку і фарбаў. Першую прадукцыю прадпрыемства спажываць атрымаюць у пачатку 1965 года. Пасля ўводу ў эксплуатацыю ўсіх магутнасцей першай чаргі завод будзе выпускаць у год 34 тысячы тон фарбаў, эмалей і лакаў.

МАГІЛЕС. Тут уступіў у строй новы аэравакзал. У двухпавярховым прасторным будынку размешчаны білетныя і багажныя касы, зала адпачынку пасажыраў, рэстаран першага класа. Цяпер абласны цэнтр мае прамыя павеітравыя зносіны з Масквой і Мінскам, раённымі цэнтрамі Горкі, Краснаполле, Касцюковічы, Клімавічы і Мсціслаў, горадам Крычавам і гарадскім пасёлкам Хоцімскам.

МІНСК. Інстытут літаратуры Акадэміі навук БССР падрыхтаваў да 150-годдзя з дня нараджэння вялікага украінскага Кабзара зборнік «Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура». Гэта другі па ліку літаратурны зборнік, які выпускае Акадэмія навук БССР у вянок праслаўленаму Кабзару.

ВАРШАВА. У галоўным упраўленні Таварыства польска-савецкай дружбы адкрылася выстаўка беларускай графікі і прыкладнага мастацтва, арганізаваная з выпадку 45-годдзя БССР. На выстаўцы прадстаўлена каля 90 работ 24 майстроў. На яе адкрыцці прысутнічала дэлегацыя Беларускага аддзялення Таварыства савецка-польскай дружбы на чале з Максімам Танкам, а таксама савецкі пасол у Польшчы А. Б. Арыстаў.

ХРОНІКА ХРОНІКА ХРОНІКА

ХТО І ЯК КІРУЕ

САКРАТАР МІНСКАГА ГАРАДСКОГА САВЕТА І. РАЗАНАУ РАСКАЗВАЕ...

Кожны год беларускую сталіцу наведваюць тысячы замежных турыстаў з розных канцоў свету. Сярод іх бывае многа нашых землякоў. Яны памятаюць стары, дарэвалюцыйны Мінск, які так не падобны на сённяшні горад-прыгажун, і не перастаюць дзівіцца.

Чысціня, прыгажосць, добраўпарадкаванасць Мінска, вялікае жыллёвае будаўніцтва, мноства школ, бальніц, магазінаў прыводзяць іх у захапленне. І суайчыннікі, якія бачаць гэты сучасны горад, часам пытаюцца: хто ж дбае аб яго добраўпарадкаванні, аб тым, каб стварыць найлепшыя ўмовы жыцця яго жыхарам, хто клапаціцца аб іх здароўі, адпачынку, культурных запатрабаваннях? Хто кіруе вялікай і складанай гаспадаркай горада, хто ім упраўляе?

...На самай вялікай плошчы — плошчы імя Леніна — нядаўна вырас новы будынак. Ён быццам цалкам зроблены са шкла, вабіць сваёй лёгкасцю. Гэта будынак гарадскога Савета дэпутатаў працоўных — тая самая ўстанова, якая кіруе Мінскам.

Гарадскі Савет складаецца з 500 дэпутатаў. Яны выбіраюцца раз у два гады ўсімі грамадзянамі Мінска. Дэпутаты гарадскога Савета — рабочыя, урачы, настаўнікі, навуковыя супрацоўнікі, работнікі савецкіх і партыйных органаў. Вось гэтыя людзі і думваюць аб тым, каб на вуліцах Мінска заўсёды былі чысціня, парадка, мноства зялёных дрэў, каб у горадзе было многа магазінаў, а на іх паліцах багата прадуктаў і прамысловых тавараў, каб былі прыняты своечасова меры папярэджання за-

хворванняў сярод насельніцтва, каб усе дзеці вучыліся і г. д.

Адзін раз у тры месяцы праводзяцца сесіі гарадскога Савета, на якіх разглядаюцца самыя розныя пытанні жыцця горада і выносяцца адпаведныя рашэнні. Сесія — гэта заканадаўчы орган.

А кожны дзень і кожную гадзіну кіруе горадам выканаўчы камітэт гарадскога Савета, які выбіраецца на першай сесіі і складаецца з 13 чалавек. У выканаўчым камітэце тры аддзелы, якія займаюцца пытаннямі гандлю, сацыяльнага забеспячэння, культуры, аховы здароўя, асветы і г. д.

На першай сесіі гарадскога Савета выбіраецца таксама трынаццаць пастаянна дзеючых грамадскіх камісій — будаўнічая, бытавога абслугоўвання, мясцовай прамысловасці, бюджэтна-эканамічная, жыллёвая, транспарту і сувязі, азелянення і інш. За работу ў

Махмуд Эсамбаеў:

РАДЗІМЫ І СЯБРОЎ НЕ ЗАМЕНИЦЬ НИШТО

Эсамбаева прэс-канферэнцыя ў Нью-Йорку.

— Як здарылася, што вы, артыст, з'яўляецеся дэпутатам парламента? — спыталі яго. — У нас артысты займаюцца сваёй справай, а палітыкі — сваёй.

— А ў нас дэпутатам можа стаць кожны чалавек, якому давярае народ, — адказаў ён. — Дэпутатамі ў Савецкай краіне з'яўляюцца людзі ўсіх прафесій. І калі мы, людзі працы, збіраемся на сесію ў Крамлі, мы вырашаем пытанні аб умацаванні міру, аб паліпшэнні жыцця людзей. Мяне выбралі мае землякі. Я шчаслівы іх давер'ем і заўсёды памятаю, што я не толькі артыст, але і грамадзянін майёй вялікай краіны...

На гэтай жа прэс-канферэнцыі Эсамбаеву давялося сутыкнуцца з адным рускім эмігрантам, які пакінуў Радзіму 46 год назад, ніколі не бачыў і не ведае, што робіцца ў СССР, але незразумела чаму ненавідзіць усё савецкае. Гэты чалавек яшчэ напярэдадні некалькі разоў спрабаваў выклікаць скандал, а потым задаваў правакацыйныя пытанні з мэтай скампраметаваць савецкую дэлегацыю.

— Я чэчэнец, — сказаў яму Эсамбаеў, — але за мяжой мяне ўсе называюць рускім. І я горды тым, што прадстаўляю тут Расію. Вы ж рускі і ганьбіце сваю радзіму перад іншаземцамі. Мне сорамна за вас. І я не хачу лічыць вас сваім земляком.

Гэта быў першы, але і апошні адшчэпенец сярод тых эмігрантаў, з якімі давялося сустрэцца Эсамбаеву за мяжой. А іх былі сотні — тых, хто за доўгія гады жыцця на чужыне не згубіў святага пачуцця любові да сваёй зямлі. Яны рваліся на канцэрты, гаўзінамі прастойвалі ля ўваходу ў тэатр, каб пагутарыць з артыстамі, распытаць, што робіцца дома. Іх віталі не толькі як артыстаў, а як пасланцоў роднага народа.

І зараз Эсамбаеў не можа без хвалявання ўспамінаць, як праводзілі іх эмігранты ў краінах Лацінскай Амерыкі. Людзі плакалі, зрывалі з сябе завушніцы, бранзалеты, хусцінкі і прасілі кінуць іх на зямлю Бацькаўшчыны. Савецкія артысты яшчэ раз

пераканаліся, якое гэта моцнае пачуццё — любоў да Радзімы. Яно вечно жыве ў сэрцах людзей.

У Буэнас-Айрэсе ў Эсамбаева была цікавая гутарка з адной маладой жанчынай.

— Ці шчаслівы вы ў сябе на радзіме? — спытала яна. — Мне здаецца, што ваш незвычайны талент можа быць на годнасці ацэнены толькі ў свабодным свеце. Тут вы мелі б аўтамашыны, вільі, мільённыя рахункі ў банку. Навошта вам вяртацца дадому?

— Выбачайце, а ў вас ёсць сям'я — муж, дзеці?

— Не, я нікога не любю і не хачу мець дзяцей.

— Дзе ваш родны горад, ці даўно вы ў ім былі?

— Я пакінула Таронта ў чатырнаціць год і, шчыра кажучы, мне ні разу не хацелася яго наведваць. Мяне туды не цягне. Нават Парыж, куды я едзду штогод, не можа развесяліць мяне.

— Тады чым жа вы мяне спакушаеце? У вас ёсць і багацце, і магчымасць весці раскошнае жыццё, але вы ўсё роўна не адчуваеце сябе шчаслівай. А я, калі мне робіцца сумна, еду ў родную вёску, сяджуся на беразе рэчкі, і яе гоман весяліць мяне. Грошы не заменяць мне блізкіх людзей і сяброў. Я нарадзіўся ў маленькай горнай вёсачцы, мае бацькі былі беднымі цёмнымі сялянамі. Самую запаветную мару — стаць артыстам — дапамагла мне здзейсніць Радзіма. Вось чаму ніякія грошы не заменяць мне Радзімы, якой я абавязаны ўсім...

Гастрольныя паездкі за мяжой — вельмі цікавая справа для кожнага акцёра, а для Эсамбаева асабліва. Яны даюць яму магчымасць пазнаёміцца з мастацтвам розных народаў, іх танцавальным майстэрствам, касцюмамі, звычаямі, абрадамі. Але ўсё ж, як сцвярджае Эсамбаеў, самы шчаслівы момант наступае тады, калі канчаецца тэрмін гастролей і пачынаеш збірацца дадому. Сустрэчы з Радзімай чаканы, як найвялікшага шчасця. Ступіўшы на родную зямлю, вітаеся з кожным прахожым, каб пачуць у адказ рускае слова.

А. МІЦІНА.

На здымку: Махмуд Эсамбаеў.

«Было прыемна сустрэцца з суайчыннікамі...»

У новы год мы ўступілі з многімі прыемнымі і непрыемнымі ўспамінамі. Жалівае ўражанне на ўсіх зрабіла забойства прэзідэнта Злучаных Штатаў Амерыкі Кенэдзі. Ён разумее, што атамная вайна — жудасная рэч і імкнўся жыць у міры з Савецкім Саюзам. Хрушчоў і Кенэдзі падпісалі дагавор аб забароне атамных выпрабаванняў і мелі намер і надалей весці мірную палітыку. Але рэакцыянеры забілі яго.

У нас у Канадзе ў апошні час сталі частымі выпадкі захворвання лейкеміяй, якую прыносяць радыяактыўныя апады. Нядаўна памёрлі дзве мае знаёмыя маладыя жанчыны. У іх засталіся маленькія дзеці.

У Канадзе пасля выбараў у красавіку прыйшлі да ўлады лібералы замест кансерватараў. Але абедзве партыі амаль аднолькавыя, толькі кансерватары стаяць за сувязь з Англіяй, а лібералы за сувязь з ЗША. Але ўсё роўна цэны на прадукты харчавання, асабліва на хлеб, цукар падмаюцца.

На мінулым тыдні ў Таронта быў ллечны тэатр С. Абрацова. Ён усім спадабаўся. А мне вельмі прыемна было сустрэцца з вялікім савецкім артыстам. Усе артысты гэтага тэатра вельмі мілыя людзі.

Жадаю ўсім поспехаў.

З сяброўскім прывітаннем

Клава ЯСНЯЯ.

Канада.

НЯДАўНА ў клубе Саюзу журналістаў БССР перад работнікамі рэспубліканскага друку выступіў народны артыст Чэчэна-Інгушскай АССР і заслужаны артыст РСФСР Махмуд Эсамбаеў. Махмуд Эсамбаеў — выдатны танцоўшчык. Унікальны талент гэтага чалавека прынёс яму сусветнае прызнанне. За невялікі час імя Эсамбаева стала вядомым у Парыжы і Мадрыдзе, Каракасе і Буэнас-Айрэсе, у Нью-Йорку і на Ямаіцы. Беларускаму журналістам было вельмі цікава пачуць аб яго дарожных уражаннях, аб няўзменным поспеху, які спадарожнічаў выступленням савецкіх артыстаў, аб цікавых сустрэчах за рубяжом.

Памятнай засталася для

ПАДЗЯКА З ДАНАІ

У бальніцы г. Жлобіна раздаўся тэлефонны званок. Пасажырцы поезда Ленінград—Адэса Аляксандры Шройдэр, якая прыехала ў Савецкі Саюз з Даніі па турысцкай пуцёўцы, тэрмінова патрабавалася медыцынскай дапамога. Яе даставілі ў бальніцу, дзе быў пастаўлен дыягназ—востры апендыцыт. Аперацыю зрабіў хірург Іван Рыгоравіч Давыдзенка. Чула, уважліва аднёсся да хворай калектыву хірургічнага аддзялення, усё было зроблена для яе хутчэйшага выздараўлення. А калі надышоў тэрмін вылісвацца з бальніцы, Аляксандры Шройдэр дапамаглі ўзяць білет на поезд, давезлі да вакзала на машыне, цёпла развіталіся з ёй.

І вось у адрас работнікаў бальніцы прый-

шло пісьмо з паметкай «міжнароднае». «Дарагія сябры! — піша ў ім Аляксандра Шройдэр.— Бяскоцца ўдзячна Вам, дарагі доктор, і ўсім супрацоўнікам за аказаную мне ў бальніцы дапамогу, за ўвагу і ласку, як ад родных... Дзякуй вам за ўсё! Пракляваючы доўгі час за граніцай, я некалькі разоў ляжала ў розных бальніцах, дзе хворыя былі не людзьмі, а нумарамі... Таму вышы адносіны да мяне застануцца на ўсё жыццё светлымі і дарагімі ўспамінамі. Дзякуй Вам, доктор, дзякуй і вам усім, дарагія сябры, супрацоўнікі бальніцы.

Абдымаю і цісну моцна рукі.

Ваша ўдзячная пацыентка **Аляксандра ШРОЙДЭР**.

ГОРАДАМ МІНСКАМ

АДКАЗВАЕМ

на пытанні

ЗЕМЛЯКОУ

камісіі дэпутаты грошай не атрымліваюць і выконваюць яе на грамадскіх асновах. Да работы ў грамадскіх камісіях прыцягваюцца рабочыя, ўрачы, настаўнікі, якія сваімі ведамі і вопытам могуць аказаць дэпутатам дапамогу. Высокая асабістая свядомасць, адданасць справе рухаюць усімі гэтымі людзьмі, калі яны, не лічачыся з часам, займаюцца добраўпарадкаваннем горада, стварэннем найлепшых умоў для яго працаўнікоў.

На перадвыбарных сходах выбаршчыкі сваім будучым дэпутатам даюць наказы, выказваюць пажаданні, якія абавязкова павінны быць улічаны і выкананы. Выкананне наказаў працоўных — значная частка работы гарадскога Савета. Па тым, як яны выконваюцца, выбаршчыкі мяркуюць аб рабоце сваіх выбарнікоў. Нядаўна была праведзена нават сесія, на якой былі падвезены вынікі выканання на-

казаў і прапанов выбаршчыкаў. Па наказу выбаршчыкаў на Мінскім велазаводзе адкрыта рабочая сталовая на 500 месцаў, пры ёй арганізавана дыэтчная зала. Па вуліцы Уральскай працоўныя прасілі адкрыць прадуктовы магазін. Такі магазін працуе. Па наказу дзяржаў з камвольнага камбіната на вуліцы Маякоўскага пабудавана новая жаночая цырульня.

Аб парадку дня кожнай маючай адбыцца сесіі паведамляецца задоўга да яе пачатку па радыё і ў газетах. Усе жыхары горада маюць магчымасць з ім пазнаёміцца. Дэпутаты перад сесіяй прыходзяць на сходы і выслухоўваюць усе прапановы і пажаданні па парадку дня сесіі.

Такім чынам атрымліваецца, што ўсе жыхары праз сваіх дэпутатаў прымаюць актыўны ўдзел у кіраванні родным горадам.

НА ЗДЫМКУ: будынак Мінскага гарсавета.

НОВЫ КРОК У КАМУНІЗМ

(Пачатак на 3-й стар.)

Дзяржаўныя капітальныя ўкладанні ў прамысловасць у параўнанні з 1962 годам узраслі на 19 працэнтаў, у тым ліку ў хімічную прамысловасць — на 82 працэнты, у машынабудаванне — на 11 працэнтаў, у лёгкую прамысловасць — на 46 працэнтаў, у харчовую прамысловасць — на 18 працэнтаў. Капітальныя ўкладанні ў сельскую гаспадарку павялічыліся на 13 працэнтаў.

Дзяржаўны план капітальных укладанняў у цэлым па рэспубліцы ў 1963 годзе выканан на 94 працэнты, у тым ліку па будаўніча-монтажных работах — на 97 працэнтаў.

Прадукцыйнасць працы ў будаўніцтве ў параўнанні з 1962 годам узрасла на 6 працэнтаў, а за пяць гадоў сямігодкі — на 38 працэнтаў.

Павышэнне

матэрыяльнага

дабрабыту

і культуры народа

У 1963 годзе насельніцтвам рэспублікі атрымана з грамадскіх фондаў спажывання выдаткі і льгот у выглядзе пенсій, дапамог, стыпендыяў, аплачваемых водпускаяў, бясплатнага навучання і бясплатнай медыцынскай дапамогі каля 980 мільёнаў рублёў, або на 6 працэнтаў больш, чым у 1962 годзе.

Сярэднегадавая колькасць рабочых і служачых у народнай гаспадарцы Беларускай ССР у 1963 годзе складала каля 2 мільёнаў 170 тысяч чалавек і павялічылася за год на 77 тысяч чалавек.

Працягваецца далейшы рост зберажэнняў насельніцтва ў выглядзе ўкладаў у ашчадныя касы, якія к канцу 1963 года склалі звыш 344 мільёнаў рублёў.

Аб'ём рознічнага тавараабароту дзяржаўнага і кааператыўнага гандлю за 1963 год склаў 2 мільярды 652 мільёны рублёў і павялічыўся ў параўнанні з 1962 годам, у супастаўных цэнах, на 8 працэнтаў. Рознічны тавараабарот спажывецкай кааператыву, якая ажыццяўляе гандаль у сельскай мясцовасці, узрос за гэты перыяд на 9 працэнтаў.

Звыш 2 мільёнаў чалавек, або амаль трэцяя частка насельніцтва рэспублікі (не лічачы дзяцей дашкольнага ўзросту), ахоплены рознымі відамі навучання. Толькі ў агульнаадукацыйных школах вучыцца 1 649 тысяч чалавек, або на 31 працэнт больш, чым на пачатак 1958/59 навучальнага года, і на 71 тысячу чалавек больш, чым у мінулым годзе.

У рэспубліцы паўсюдна ажыццяўлен пераход да ўсеагульнай абавязковай васьмігадовай адукацыі. Васьмігадовую адукацыю ў мінулым годзе атрымала 1 427 тысяч чалавек, дзесцігадовую — 40,7 тысяч чалавек. У школах-інтэрнатах, у школах і групах з падоўжаным днём на пачатак гэтага навучальнага года налічвалася больш чым 88 тысяч вучняў, або на 15,6 тысячы больш, чым у мінулым годзе.

У вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах рэспублікі навучаецца 180,3 тысячы чалавек, з іх 86,3 тысячы — у вышэйшых навучальных установах. У ліку студэнтаў, прынятых на дзённыя аддзеленыя вышэйшых навучальных устаноў, 5,2 тысячы, або 48 працэнтаў, складаюць асобы, якія маюць стаж практычнай работы не менш чым два гады.

Без адрыву ад вытворчасці навучаецца 199 тысяч чалавек, з іх 110 тысяч — у школах рабочай і сельскай

моладзі і каля 89 тысяч — у вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах. Колькасць асоб, якія навучаюцца без адрыву ад вытворчасці, павялічылася ў параўнанні з 1958/59 навучальным годам амаль у 2 разы.

У 1963 годзе вышэйшыя навучальныя ўстановы выпусцілі 8,4 тысячы спецыялістаў, у тым ліку 2,6 тысячы інжынераў; тэхнікумы і іншыя сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы выпусцілі 17,5 тысячы спецыялістаў.

У мінулым годзе падрыхтавана і перададзена прадпрыемствам і арганізацыям вучылішчамі і школамі прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі больш чым 27 тысяч малых рабочых.

Колькасць навуковых работнікаў, занятых у навуковых установах, у вуні і іншых арганізацыях, складала к канцу 1963 года звыш 11 тысяч чалавек.

Павялічылася колькасць кінаўстановак. Колькасць наведванняў кінасеансаў за 1963 год складала каля 117 мільёнаў, колькасць наведванняў тэатраў і канцэртаў складала звыш 5 мільёнаў гледачоў.

У вялікіх размерах ажыццяўлялася жыллёвае і культурна-бытавое будаўніцтва.

Толькі за адзін мінулы год у рэспубліцы атрымалі новыя кватэры, а таксама палепшылі жыллёвыя ўмовы ў раней пабудаваных дамах 343 тысячы чалавек.

БЕЛАРУСКАЯ ЗІМА

НАШЫ ГОСЦІ

НАМ УСЁ

ТУТ СПАДАБАЛАСЯ

Мы пазнаёміліся з нашымі гасцямі — Балаславам Барабоеўскім і яго жонкай Марыяй у «Інтуррысце».

— Я прыехаў у Саветкі Саюз упершыню пасля многіх год разлукі з Радзімай, — пачаў свой расказ Баласлаў Францавіч. — А імкнуўся сюды даўно. Грошы ўсё не дазвалялі...

І пачаў успамінаць старое... Вёску Ятвезь на Брэстчыне, яе гаротных тады жыхароў, сваю сям'ю, той дзень, калі бацькі вырашылі паслаць яго на заробаткі за акіяны, у Канаду.

І вось толькі цяпер, праз трыццаць год, яму ўдалося прыехаць да бацькоў, брата. Ад іх ён даведаўся аб зусім новым у жыцці ў Ятвезі, аб тым, што дала яе жыхарам Саветкая ўлада. А якімі сталі беларускія гарады!

— Я сам будаўнік, — кажа ён. — Правільней, быў ім да апошняга часу. Кім буду, калі вярнуся ў Канаду, не ведаю, усё можа быць. Мабыць, грузчыкам буду, мабыць, яшчэ кім... Дык вось, аглядаючы вашы дамы, я бачу — на сотні год будзеце. Шчыра кажучы, нідзе не бачыў таго трываллага, дабrotнага будаўніцтва.

Ды і наогул, усё мне тут падабаецца. У нас, у Канадзе, багатая рэклама, а тут — на справе дбаюць аб чалавеку. У Мінску я сустрэўся з адной дзядушчай, студэнткай, дачкой майго аднавяскоўца з Ятвезі. І ведаеце, вучыцца бясплатна! Ці ж гэта не дзіва? У мяне трое дзяцей. Малодшы сын Ян вучыцца, у будучым годзе хоча пайсці ў вышэйшую навучальную ўстанову. Але за гэта трэба плаціць. Дзе ж узяць грошы?

Доўга яшчэ гаварыў Баласлаў Францавіч, нарадаваўся, радаваўся за землякоў-беларусаў.

Не магла стрымаць свайго захвалення ўбачаным у СССР і яго жонка, ураджэнка Канады.

— Саветкі людзі, — сказала яна, — на мой погляд, лепшыя ў свеце. Жадаю ім усяго добрага ў іх вялікіх справах.

Г. ПАРОМЧЫК.

МАСКВІЧЫ БУДУЦЬ ЗАДАВОЛЕНЫ,—

ГАВОРЫЦЬ НАМЕСНІК ДЫРЭКТАРА ВЯЛІКАГА ТЭАТРА ССРС І КРАМЛЕУСКАГА ПАЛАЦА З'ЕЗДАУ П. АБАЛІМАУ

Дваццаць дзевятага студзеня ў Крамлёўскім Палацы з'ездаў пачаліся гастролі Беларускага Дзяржаўнага ордэна Леніна Вялікага тэатра оперы і балета. Мы з вялікай нецярплівацю чакалі нашых беларускіх сяброў. Яны прывезлі свае лепшыя оперныя і балетныя спектаклі, сярод якіх большасць ніколі не ішла на сцэне маскоўскіх тэатраў.

Музычная трылогія С. Танеева «Арэстэя» напісана на аднайменны сюжэт трагедыі Эсхіла. Опера А. Туранкова «Яснае світанне» расказвае аб жыцці і барацьбе працоўнага народа заходніх абласцей Беларусі.

Балет Я. Глебава «Мара» — гэта першы беларускі балет аб сучаснасці. Гісторыя беларускай дзяўчыны, якая апынулася на Захадзе і стала танцоўшчыцай начнога кабаре, разлажэнне буржуазнага грамадства, падзенне маралі ў асяроддзі буржуазнай моладзі, розніца лёсу артыста ў нас і за рубяжом — усё гэта знайшло адлюстраванне ў сюжэце балета.

Цікавы і незвычайны змест балета беларускага кампазітара Г. Вагнера «Святло і цені».

Будзе паказана таксама адна з любімых класічных опер — «Атэла» Д. Вэрдзі. У заключэнне гастролей майстры Беларусі выступяць у вялікім канцэрце.

Мы спадзяемся, што маскоўскія гледачы па вартасці ацэняць спектаклі, якія прывезлі з сабой таленавітыя беларускія артысты.

Рэспубліканская мастацкая выстаўка, М. Данцыг. «У заводскай сталовіцы». Фота В. Лупейкі.

КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА

Манчэстэр у Мінску

Выстаўка работ англійскіх студэнтаў

Выстаўкі, якія надаюць таварствам Беларусі культурнай сувязі з замежнымі краінамі, сталі традыцыйнымі для мінчан. Цяпер у канферэнц-зале таварства эксклюзіўна выстаўка работ студэнтаў Манчэстэрскага мастацкага каледжа.

Выстаўка цікавая тым, што наглядна паказвае, як у сучасным замежным мастацтве змагаюцца два процілеглыя напрамкі — рэалістычны і абстрактны. Вось распісныя тканіны ля ўваходу. Ужо сама манера роспісу многае гаворыць аб аўтарах, аб розных прынцыпах, якіх трымаюцца і выкладчыкі, і вучні. Сярод жывапісных работ цікавыя рэалістычныя «Нацюрморт» з ваяц-

камі, «Натура», «Інтэр'ер з фігурамі» (палатно, масла).

Радуюць рэалістычным малюнкам, свабодным накідам з жывой натурой многія работы аддзялення прыгожых мастацтваў. Студэнты старанна вывучаюць характар, форму, позу мадэлей. Мы бачым выдатныя накіды алоўкам, тушы, пяром, акварэллю. Запамінаюцца каларовыя літаграфіі «Вакзал», «Сад», «Горная вёска», лінаграфіі «Седала», «Птушыная крама». А побач — абстрактныя свавольствы, якія, на шчасце, не вызначаюць аблічча каледжа і аддзялення ў цэлым.

Вучні паказалі цікавыя работы з каменнай масы, бытавыя сталовыя прылады з дара-

гіх высакародных матэрыялаў — серабра з чорным фібрам, фарфор, глазуры і г. д. Але вось «Певень» — абстрактнае збудаванне з утылю — як моцны існаваць падобныя рэчы побач?

Есць на выстаўцы праекты, планы, чарцяжы, распрацоўкі перспектывы, звязаныя з планіроўкай аўтамабільных паркаў, гарадскіх раёнаў, вулічнага руху. Яны народжаны патрэбамі сучаснага горада.

Рэалістычны напрамак, рэалістычная манера ў работах манчэстэрскіх студэнтаў пераважае, яна плённа ўплывае на іх фарміраванне як мастакоў.

М. ТАРАСІКАУ, мастак.

РЭАКЦЫЙНАЯ СУТНАСЦЬ БУРЖУАЗНАГА НАЦЫЯНАЛІЗМУ

І. КАВАЛЕС, кандыдат гістарычных навук

Эксплуатацыю працоўных, каланіяльны прыгнёт, спробы развязаць несправядлівыя войны і іншыя свае антынародныя дзеянні буржуазія заўсёды спрабуе прыкрываць хлуслівым «агульнанацыянальным» флагам. Барацьбу ж працоўных супраць капіталізму, каланіялізму, расавай дыскрымінацыі, за мір і дружбу паміж народамі яны, наадварот, лічаць несумяшчальнай з «агульнанацыянальнымі» інтарэсамі.

Нацыяналізм, як ідэалогія і палітыка буржуазіі, узнік даўно, як і сама буржуазія. Нацыяналізм маладой буржуазіі, г. зн. буржуазіі, якая фарміравалася ў клас, затым стала правадыром такіх, напрыклад, буржуазных рэвалюцый, як англійская 1648 і французская 1789 гадоў, яшчэ не магла тады выпукла выявіць усіх сваіх рэакцыйных рысаў. На тым этапе нацыяналізм з'яўляўся адносна прагрэсіўным, а буржуазія ў той час выконвала аб'ектыўна прагрэсіўную ролю. Разам з шырокімі народнымі масамі яна разбурала феадалізм, садзейнічала нацыянальнаму абуджэнню народаў, стварала нацыянальныя дзяржавы, сцвярджала новы грамадскі лад у старой Еўропе. Але варта было буржуазіі прыйсці да ўлады, як многія абяцанні з праграмы барацьбы за «агульнанацыянальныя» інтарэсы былі забыты.

З перарастаннем даманалістычнага капіталізму ў імперыялізм буржуазія канчаткова губляе сваю прагрэсіўную ролю, пераходзіць на пазіцыі рэакцыі. Ідэалогія і палітыка буржуазіі ўсё больш выкарыстоўваюцца для занявання адной нацыі другой, для распальвання нянавісці паміж народамі. Нацыяналізм буржуазіі становіцца глыбока рэакцыйным.

Яскравы прыклад гэтаму — чалавеканенавісніцкая ідэалогія гітлераўцаў, якія знішчалі мільёны людзей пад флагам «нацыяналізму» і нейкага свайго «сацыялізма». Яны называлі сябе «нацыяналіст-сацыялістамі» і праследвалі тых, хто лічыў іх фашы-

стамі. Гітлераўцы прапаведвалі ідэю нераўнацэннасці нацый, сцвярджалі, што сярод нацый ёсць «вышэйшыя» і «ніжэйшыя», што «вышэйшым» суджана панаваць над «ніжэйшымі». Тым самым фашызм апраўдваў захопніцкія войны супраць СССР і іншых краін.

Важна заўважыць, што разбойніцкая ідэалогія і палітыка нацыяналістаў не выклікала асуджэння з боку буржуазных нацыяналістаў акупіраваных краін. Замест барацьбы з імі буржуазныя нацыяналісты Францыі, Нарвегіі, Польшчы, Чэхаславакіі, Югаславіі супрацоўнічалі з нямецкімі фашыстамі, верна служылі ім. Так паводзілі сябе ў гады акупацыі украінскія, беларускія і інш. буржуазныя нацыяналісты.

Каб лягчэй адзецц яро на шыю беларусаў і украінцаў, буржуазныя нацыяналісты селі недавер і варожасць паміж імі і рускім народам, які яны рабілі гэта яшчэ задоўга да Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, калі народы Расіі змагаліся за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне ад царызму. Палітыка нацкоўвання аднаго народа на другі з'яўляецца характэрнай рысай буржуазнага нацыяналізму. Гэту палітыку з настойлівасцю спрабуюць цяпер ажыццяўляць імперыялістычныя колы буржуазных краін. Сваю галоўную задачу на ідэалагічным фронце буржуазія бачыць у насаджэнні антыкамунізму, шавінізму, расізму з мэтай раз'яднання працоўных па расавых, нацыянальных, рэлігійных і іншых адрозненнях, каб паслабіць адзінства працоўных у барацьбе супраць капіталу. Асабліва стараюцца яны ў краінах Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі. Ідэі антыкамунізму, шавінізму і ўсё іншыя рэакцыйныя вучэнні змыкаюцца з ідэалагічнай феадална-праімперыялістычных сіл маладых краін, якія нядаўна вызваліліся ад каланіяльнага прыгнёту, а таксама і тых, якія яшчэ не дабіліся сваёй незалежнасці. Імперыялістычная буржуазія разам з рэакцыянерамі гэтых краін узмоцнена раздувае ўсе рэакцыйныя бакі мясцовага нацыяналізму, усяляк спрабуе прыглушыць яго агульнадэмакратычны змест.

Агульнадэмакратычны змест нацыяналізму краін, якія заваявалі незалежнасць

ІМЯ ЭЛІЗЫ АЖЭШКІ

У Гродна па вуліцы Ажэшкі захаваўся дом, у якім у 1870—1910 гадах жыла і працавала польская пісьменніца-дэмакратка Эліза Ажэшка. Зараз у ім бібліятэка, у якой захоўваюцца ўсе яе працы, а таксама творы Адама Міцкевіча, Славачкага, Жэромскага, Пруса, Сінкевіча і іншых польскіх пісьменнікаў. У бібліятэцы адбываюцца лекцыі, дыспуты, гутаркі на тэмы аб развіцці літаратуры ў Польскай Народнай Рэспубліцы. На здымках: 1. Будынак бібліятэкі імя Э. Ажэшкі ў Гродна. 2. У адным з кінагасковішчаў бібліятэкі. Фота В. Лупейкі.

У НАРОДНЫМ МУЗЕІ

Радунь. Чаму пасёлак носіць такую назву? Мясцовы настаўнік Уладзімір Кейка з дапамогай калгаснікаў высветліў, што гэта назва ад слова «рада». Калісьці з'яжджалі сюды князі на раду па розных пытаннях.

Шукаючы крыніцу назвы пасёлка, радунцы захапіліся краязнаўствам, вырашылі стварыць краязнаўчы музей.

І вось народны музей працуе. Яго экспанаты расказваюць пра мінулы і сённяшні дзень, пра гераічную барацьбу мясцовых жыхароў за Савецкую ўладу, аб першым Радунскім рэўкоме і яго актывістах.

На стэндзе «Барацьба савецкага народа супраць гітлераўскіх захопнікаў» змешчаны фатаграфіі многіх партызан. Тут жа фотакопія лі-

стоўкі, выпушчанай у 1944 годзе Радунскім падпольным райкомам партыі.

Цікава прадстаўлен матэрыял аб навучанні радунскіх дзяцей у мінулым і сёння. У 1938—1939 гадах у Радуні навучаліся 72 вучні. Сёння толькі ў сярэдняй школе 519 навучэнцаў. 300 дзяцей жыве і вучыцца ў школе-інтэрнаце. Да 1939 года ў Ра-

дуні быў толькі адзін урачсмавучка. Цяпер здароўе радунцаў ахоўвае больш як 40 медыцынскіх работнікаў.

А нядаўна ў музей прынеслі бронзавую пячатку з надпісам «Казакаўшчызнае пазямельнае супольніцтва Аляксандраўскай воласці Лідскага павета» (вёска Казакаўшчызна за пяць кіламетраў ад Радуні). Выявіла-

ся, што ў Казакаўшчызне яшчэ да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі сяляне арганізавалі супольніцтва па сумеснай апрацоўцы зямлі. Самі сяляне зразумелі, што калектывам лягчэй працаваць, змагацца з галечай.

В. КЛАЦОУ, Воранаўскі раён.
Голас Радзімы

Рэальны шлях да раззбраення

ААР

Усе кайрскія газеты паведамляюць аб мемарандуме Савецкага ўрада, аб мерах, накіраваных на аслабленне гонкі ўзбраенняў і змякчэнне міжнароднай напружанасці. Газеты падкрэсліваюць, што Савецкі Саюз гатоў разгледзець пытанне ліквідацыі бамбардзіровачнай авіяцыі як сродка наступальнай вайны, які вы-

або змагаюцца за яе, заключаецца ў барацьбе супраць імперыялізму, за сацыяльны прагрэс. Гэта барацьба не можа не быць прагрэсіўнай, паколькі яна паслабляе сілы імперыялізму, знішчае нацыянальную кабаду і абвясчае свабоду народаў. Сваёй агульнадэмакратычнай барацьбой нацыяналізм, напрыклад, афра-азійскіх краін (у іншых канкрэтных гістарычных умовах) як бы ўзваскрэшае або нагадвае асобныя бакі нацыяналізму маладой англійскай і французскай буржуазіі даімперыялістычнай эпохі. Таму было б памылкай атыясамліваць нацыяналізм краін, якія змагаюцца супраць каланіялізму, з рэакцыйным нацыяналізмам імперыялізму.

Але падтрымка камуністамі дэмакратычнага зместу нацыяналізму зусім не азначае яго прызнання як ідэалогіі працоўных. Камуністычныя марксісцка-ленінскія рабочыя партыі ўзброены ўласнай ідэалогіяй і палітыкай ў галіне нацыянальных адносін — пралетарскім інтэрнацыяналізмам. Ён не раз'ядноўвае, а згуртоўвае працоўных усіх нацый у іх барацьбе за сапраўдную свабоду.

У Савецкім Саюзе даўно перамагла ідэалогія пралетарскага інтэрнацыяналізму. У многанацыяльнай савецкай сям'і працігае непарушная дружба паміж народамі, таму што ў нас няма шавінізму, няма экспанатарскіх класаў, г. зн. няма сацыяльнай асновы для буржуазнага нацыяналізму. Капіталістычныя перажыткі, якія засталіся ў свядомасці некаторых людзей, могуць, вядома, саздзейнічаць у той ці іншай форме праўленню нацыяналізму. Але Камуністычная партыя, яе арганізацыя на месцах паслядоўна праводзяць прынцыпы інтэрнацыяналізму, паўсядзённа працягваюць клопаты аб умацаванні дружбы паміж народамі.

Савецкімі законамі забаронены ўсе формы прапаганды нацыянальнай і расавай варожасці. Кожны грамадзянін СССР, да якой бы нацыі ён ні належаў, карыстаецца роўнымі правамі на працу, адпачынак, матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці, адукацыю і г. д. Гэта з'яўляецца адной з магутных крыніц сілы і непераможнасці Краіны Саветаў. Гэта ў многім забяспечвае нашы нябачна хуткія тэмпы эканамічнага і культурнага ўздыму ў кожнай рэспубліцы, у тым ліку і ў Савецкай Беларусі. Вось чаму беларускі народ па праву ганарыцца сваімі поспехамі на гаспадарчым і культурным франтах і ўпэўнена глядзіць у светлую будучыню — камунізм.

«Чайка» вяртаецца на Радзіму

У Маскву з замежнай паездкі вярнулася першая ў свеце жанчына-камандаўт Ваяліца Нікалаева-Церашкова. Масква — Алжыр — Малі — Гана — Алжыр — Ліван — такі шлях, прароблены гераній космасу за дзесяць дзён.

карыстаюцца для дастаўкі ядзернай зброі на многія тысячы кіламетраў.

АНГЛІЯ

Савецкія прапановы заслугоўваюць сур'ёзнага абмеркавання, піша аб мемарандуме ўрада СССР англійская газета «Гардыян». Англійскі друк асоба выдзяляе прапанову аб знішчэнні бамбардзіровачнай авіяцыі. «Давайце спалім бамбардзіроўшчыкі!» — такі заглавак выкарыстоўваюць многія газеты, паведамляючы сваім чытачам пра савецкі мемарандум.

ЗША

Новыя прапановы, унесеныя савецкай дэлегацыяй у Камітэце 13-ці ў Жэневе, выклікалі ў ЗША жывы водгук. Указваецца, напрыклад,

МНОГА турыстаў з усіх краін свету наведваюць Савецкі Саюз, яго гарады і сёлы, сустракаюцца з савецкімі людзьмі. І тое, што яны бачаць у СССР, радуе большасць турыстаў. Гэта і зразумела. Бо той, хто хоча пазнаць нашу Радзіму, заўсёды імгненна аб'ектыўна ацаніць нашы поспехі. Ды і як не захапляцца буйнейшымі ў свеце гідрэлектрастанцыямі, размахам жыллёвага будаўніцтва, велізарнымі поспехамі ў асваенні космасу! Гэта ж плён упартай працы савецкага народа ў імя міру і прагрэсу.

Абсалютная большасць нашых замежных гасцей гэта выдатна разумее. Магчыма, некаторым з іх і не заўсёды хацелася б прызнаць нашы поспехі, але сумленне ўсё ж бярэ верх над прадурятасцю. Аднак сустракаюцца і турысты з «асобай» думкай... Пра аднаго з іх я і хачу расказаць.

Было гэта ў ліпені мінулага года. На дарозе ішоў турысцкі аўтобус.

У ім ехалі французы, вясёлыя, дапытлівыя людзі. Раз-пораз шчоўкалі фотаапараты, некаторыя напаявалі палюбіўшыся савецкія песенькі, іншыя ажыўлена дзялілі ўражаннямі ад савецкай рэчаіснасці. Пад-перакладчык нават стаўся адказваць на шматлікія пытанні, а ім, здавалася, не будзе і канца.

Толькі адзін чалавек з гэтай групы меў «асобую» думку. «Хіба гэта машына-гігант сапраўдны? — пытаў ён, калі на дарозе сустракаўся 25-тонны мінскі самазвал, і тут жа крычаў: — Хіба ў Расіі, акрамя вазоў, могуць што-небудзь зрабіць!» Калі праязджалі міма новабудовляў, ён і тут стараўся кінуць цень на пляцень. «А вы чулі пра пацёмкінскія вёскі? — гаварыў ён. — Дык вось, яны перад вамі!»

І далей у тым жа духу.

Усяму добраму, што радала нашых гасцей, ён даваў адну назву — «прапаганда». Нават пра людзей, якія рабілі ўсё магчымае, каб падарожжа турыстаў было прыемнае, ён не сказаў ніводнага цёплага слова... Але гэта ўрэшце рэшт надакучыла спадарожнікам. Да яго паступова пачалі адносіцца ўсё халодней.

І раптам турыст з «асобай» думкай змоўк. Увесь шлях ад Ленінграда да Масквы ён пра нешта думаў і пачаў часцей звычайна звяртацца да гіда. Неўзабаве аўтобус ужо ведаў, што жонка пана Селье

Яні дэс тых, каму удалося перажыць атамную бамбардзіроўку Хірасімы і Нагасакі ў жніўні 1945 года? Пра гэта раскажаецца ў артыкуле, напісаным па матэрыялах спецыяльнага даследавання.

«УНІТА». РЫМ.

У самым сэрцы сучаснага індустрыяльнага грамадства жывуць людзі, над лёсам якіх вісіць пракляцце.

Знешне яны нічым не адрозніваюцца ад астатніх людзей, якія дзелавіта снуюць вакол іх. Яны гэтак жа апранаюцца, у іх такія ж твары і манеры, яны падпарадкоўваюцца тым жа самым законам. Тым не менш людзі, якія ведаюць іх, пазбягаюць іх, неахвотна прымаюць на работу, не жадаюць уступаць з імі ў шлюб.

Па-японску іх называюць «хібануся» — абрамененыя. Гэта жыхары Хірасімы, якія перажылі першую ў гісторыі атамную бамбардзіроўку.

ДАРАЖЭЙ ЗА ЗОЛАТА

З такім «настроем» Селье прыбыў у Мінск.

А праз дзень яго жонцы былі ўручаны згубленыя каштоўнасці. Яны былі знойдзены савецкімі людзьмі, якія зрабілі затым усё магчымае, каб як мага хутчэй вярнуць іх уладальніку. Яны прайшлі праз дзесяткі рук людзей розных прафесій: пакаёвак і шафёраў, работнікаў пошты і «Аэрафлоту» і, нарэшце, прыбылі ў адрас мінскага аддзялення «Інтурыста».

І як бы дорага муж і жонка Селье ні цанілі свае каштоўнасці, сумленне і гонар для савецкіх людзей былі яшчэ даражэй. Вось чаму забытае золата і брыльянты без накладных і распісак, без ліку і ўзвешвання перадаваліся адным савецкім чалавекам другому з рук у рукі, з горада ў горад, і ніхто з іх і не падумаў што-небудзь прысвоіць.

Калі пан Селье прымаў з рук работніка «Інтурыста» каштоўнасці сваёй жонкі, твар яго зноў не выразаў ні радасці, ні падзякі. Магчыма, пану Селье было б больш прыемна, калі б яны не знайшліся, тады б ён меў нейкія падставы аб'яўляць усё добрае ў СССР «прапагандай». Рассоўваючы па кішэнях залатыя бірулькі і ланцужкі, пан Селье ўжо хацеў быў шмыгнуць за дзверы, нават не падзякаваўшы работнікам «Інтурыста», але французы, якія пры гэтым прысутнічалі, спынілі яго. Адзін з іх сказаў: «Пан Селье, усю дарогу вы толькі і рабілі, што крытыкавалі ўбачанае. Ну, а тое, што адбылося з вамі, хіба гэта не сведчыць аб сумленнасці савецкіх людзей? Хіба гэта не варта падзякі? Нам проста сорамна за вас».

Нешта прамармытаўшы ў адказ, ён хутка пайшоў, так і «забыўшыся» сказаць «дзякую».

Але хіба справа ва ўдзячнасці гэтага пана? Савецкія людзі зусім не маюць патрэбы ў ёй. Ён ганьбіць і сваіх суайчыннікаў. Але што да гэтага пана Селье!

А. АНДРЭВІЧ.

Пракляцце Хірасімы

Амерыканскія вучоны Эрл Рэйнольдс прадставіў Антрапалагічнаму таварыству ў Сан-Францыска жаклівыя справаздачу аб жыцці «хібануся», аб тым, што навечна аддзяляе іх ад іншых людзей.

У свеце ёсць і іншыя шматлікія групы людзей, якія перажылі жахлівыя выпрабаванні. Гэта інваліды вайны, ахвяры паветраных налётаў і канцэнтрацыйных лагераў. Аднак усё яны змаглі зноў знайсці сваё месца ў грамадстве. Нярэдка перажытыя мучэнні знявечылі іх. І ўсё ж яны ніколі не аддасябліліся ў племя, адарванае ад астатняга свету.

Іменна ў такое племя ператварыліся «хібануся».

«Пракляцце, якім яны адзначаны, не знікае з часам. Наадварот, з гадамі яно як бы павялічваецца. Іх «віна», цяжкая і невыкунная, заключаецца ў тым, што яны засталіся ў жытых», — гаворыць прафесар

Рэйнольдс, які на працягу доўгіх год старанна абследаваў гэту групу людзей у Хірасімскім інстытуце міру.

У агульнай складанасці налічваецца каля 90 тысяч «хібануся». Але іх месца ў сучасным свеце вызначаецца не колькасцю, а жыццёвым лёсам.

Пра гэта страшна думаць, але калі б хірасімская катастрофа паўтарылася ў сучасным маштабе, то застаўшыся ў жывых усё без выключэння сталі б людзьмі племя адвернутых — «хібануся».

У людзей, якія перажылі атамную бамбардзіроўку, назіраецца дзіўны «комплекс віноўнасці». Яны саромеюцца саміх сябе, саромеюцца таго, што яны не такія, як усё. Гэта сналежаны і мізэрны астатак ранаейшага насельніцтва горада. Іх думкі і ўспаміны няспынна вяртаюцца да смерці і перажытага жаху, заняўша прафесар Рэйнольдс.

рах, накіраваных на аслабленне гонкі ўзбраенняў і змякчэнне міжнароднай напружанасці. Газета «Ню даг» падкрэслівае, што ўсе гэтыя савецкія прапановы служаць справе міру. Шведская газета асабліва адзначае прапанову ўрада Савецкага Саюза аб забароне падземных выпрабаванняў ядзернай зброі.

Запуск штучнага спадарожніка Зямлі у ЗША

У ЗША запусцілі з мыса Кенедзі штучны спадарожнік Зямлі. Для запуску спадарожніка, ажыццэўленага з двухдзённай адтэрміноўкай, упершыню была выкарыстана ракетная сістэма «Сатурн-1». Паводле паведамлення агенцтва ЮПІ, вага спадарожніка, выведзенага на арбіту вакол Зямлі, каля 17 тон.

Спадарожнікам, як уназваюць інфармацыйны амерыканскія агенствы, з'яўляецца выведзеная на арбіту ўся другая ступень ракетнай сістэмы. Карэспандэнт агенцтва Асашыэйтэд Прэс піша, што новы спадарожнік «мае абмежаванае навуковае значэнне, паколькі большую частку яго вагі складаюць 11 600 фунтаў (5 тон) фларыдскага пяску і адпрацаваўшыя часткі ракетных рухавікоў другой ступені, якія важаць 13 500 фунтаў (каля 6 тон)».

МАСТАКІ

каменціруюць падзеі

— Гэй, давайце каваць жалеза, яно яшчэ гарачае... «Юнге вельт», Берлін.

«Шалёны», тонучы: — Але на гэтым каўчэгу могуць выратавацца таксама і рускія!

«Вашынгтон пост».

— Але што мы будзем рабіць у новым годзе, калі ўсе хочучы толькі міру? Эрык ОРТВАД. Данія.

Вечна малады

Да 60-годдзя з дня
нараджэння Аркадыя Гайдара

яго кнігі «РВС», «Чацвёрты бліндаж», «Школа», якія зрабілі пасля з дэмабілізаванага па хваробе чырвонага камандзіра Аркадыя Голікава вядомага дзіцячага пісьменніка Гайдара, нягледзячы на незвычайнасць апісаных у іх падзей, такія моцныя праўдай жыцця, так нястрымна захапляюць юныя сэрцы.

Але і стаўшы вядомым пісьменнікам, любімцам савецкай дзетвары, Гайдар не пагасіў у сябе страхі да падарожжаў, прагі пераадакрыццяў. Ён увесь час у дарозе. Ён увесь час з людзьмі. Ён увесь час у паходзе, і датамі яго баявых паходаў сталі цяпер ужо не бітвы, а кнігі. «Школу» ён піша ў Ахангельску, «Далёкія краіны» — у рыбацкім

пасёлку ў Крыме. «Ваенную тайну» — у таежнай хаціцы на Далёкім Усходзе і, нарэшце, чароўнае апавяданне «Чук і Гек», якое аднолькава дорага і дзецім і дарослым, — у вёсцы на рацэ Ака.

Гайдар быў шчыры ў сваіх кнігах. Пра гэта гавораць не толькі першыя, але і апошнія старонкі яго жыцця. У трагічныя дні Вялікай Айчыннай вайны, калі на Савецкую Армію абрушваліся ўдары браніраваных палчывых фашыстаў, ён, ваенны карэспандэнт, знаходзіўся ў агні баёў на Украіне. Калі абстаноўка стала невыноснай, яму прапанавалі эвакуіравацца на самалёце. Гэта было натуральна: карэспандэнт ёсць карэспандэнт, рэдакцыя адклікала яго.

Аўтар рамантычных кніг, з дзіцячых гадоў прывучаны да дысцыпліны, першы раз у жыцці парушыў загал. Ён застаўся кулямётчыкам, а калі часць, якая змагалася, была разбіта і застаўшыся ў жывых апынуліся ў акружэнні, ён пайшоў у лес да партызан.

Гайдар загінуў і пахаваны на Чорнай горцы, побач з Тарасам Шаўчэнкам.

...Я стаяў каля яго магілы. Глядзеў на букетік палявых кветак, на дзіцячыя сляды, пакінутыя на заінеўшай траве, глядзеў і думаў: а ён жа жыў, Аркадзь Гайдар, жыў у сваіх кнігах, жыў у памяці сваіх чытачоў, і маленькіх і вялікіх.

Жывы і ніколі не памрэ!
Барыс ПАЛЯВОЙ.

ХЛОПЧЫК «РАЗМІНІРАВАНЫ»

СЕВАСТОПАЛЬ. Аб надзвычай рэдкім выпадку ў медыцынскай практыцы — выдаленні неразарваўшага запалу гранаты з нагі дзіцяці — паведамляе газета «Слава Севастопалю».

Шасцікласнік Эдзік Паўлючэнка быў дастаўлены ў бальніцу з вялікай крывацывай ранай на правай галенцы. Хірург Балаклаўскай бальніцы П. Палтарак мернаваў, што ў назе знаходзіцца асколак, і паспрабаваў яго выдаліць. Гэта яму не ўдалося, таму што асколак быў сіснуты вялікай галеначнай косьцю. Тады доктар вырашыў высветліць яго размяшчэнне з дапамогай рэнтгена-скапіі.

Ад Эдзіка ў бальніцы даведаліся, што ён і трое яго сяброў шукалі ў стэпе патроны і кідалі іх у касцёр. Потым знайшлі нейкія «штучкі» і таксама кінулі ў полімя. Пачуўся выбух, затым другі. Больш выбухаў не было, і Эдзік падышоў да настра. Але тут пачуўся новы выбух, і нешта апаліла хлопчыку нагу. Хлынула кроў.

Прысутныя на кансіліуме галоўны хірург Л. Бабылёў, галоўны ўрач бальніцы Н. Сіманав, загадчык аддзялення С. Лібман, ардынатар Б. Пчолкін прыйшлі да агульнай думкі: у назе, акрамя асколка, знаходзіцца запал. І, мяркуючы па здымку, неразарваны.

Прыбыўшы неўзабаве піратэхнік капітан Н. Самохін пацвердзіў, што гэта — сапраўды запал ад нямецкай гранаты. Аперацыя пагражала небяспечнай як хлопчыку, так і ўрачам.

Па патрабаванню капітана хірургі працавалі з інструментамі толькі ў пачатку аперацыі. Дотым металу да запалу мог прывесці да непапраўнага. 15 тысяч апераций зрабіў у сваім жыцці хірург Бабылёў. Але такая сустрэлася яму ўпершыню.

Урач пачаў асцярожна раскоўваць валанно мышцы, а калі адкрылася верхняя запалу, ён пачаў яго акуратна вымаць. Дастаткова аднаго неасцярожнага руху — і адбудзецца выбух. Бабылёў цвёрдым разблытвае дрот, які недазе зачэплены за тканку. Паступова корпус выслабняецца, і васьмь запал ужо на далоні ўрача.

Ларыён БАРАШКА.

Фядора Міронава — гераіня 1812 года

Аб чым расказала архіўная справа № 4079

«Заслугі гэтай жанчыны, — піша міністр, — заключаюцца ў тым, што, будучы неаднаразова пасланай у Полацк для разведвання становішча неприяцеля, яна ніколі не баялася ахвяраваць сваім жыццём, але кіруючыся адзіным стараннем і любоўю да айчыны, ішла на тую небяспеку і дастаўляла адтуль правільныя і вельмі карысныя звесткі».

Як вядома, бітва за вызваленне Полацка адбывалася на працягу трох дзён (6, 7 і 8 кастрычніка). Два корпусы французскай арміі пад камандаваннем Удзіно і Г. Сен-Сіра не змаглі стрываць націск рускіх салдат, і следам за Масквой Полацк быў вызвалены ад акупантаў. У бітве за Полацк разам з салдатамі корпуса графа Вітгенштэйна прымалі актыўны ўдзел і беларускія партызаны.

26 кастрычніка быў вызвалены Віцебск, а 24 лістапада 1812 года Напалеон у адзенні польскага афіцэра ўцёк са Сморгоні ў Парыж...

Скончылася Айчынная вайна. Фядора Міронава з вёскі Падгуршчына Полацкага павета апынулася ў Пецярбургу. Відаць, ёй па загаду свайго ка-

на Ануфрыя Сухазанета прыйшлося ісці ў сталіцу, каб там будаваць панскі дом на адной з цэнтральных вуліц. У 1816 годзе Фядора звярнулася да ваеннага міністра П. Канаўніцына з просьбай адзначыць яе заслугі ў часе Айчынай вайны 1812 года і дапамагчы ёй, прыгоннай сялянцы, якая знаходзіцца ў крайняй беднасці. Падаклад старшыні кабінета князя Валконскага цар Аляксандр I распарадзіўся ўзнагародзіць Фядору Міронаву сярэбраным медалем і пяцюстамі рублямі.

Прайшло яшчэ тры гады... Кавалер медалю «За карыснае» на аненскай стужцы Фядора Міронава заставалася

прыгоннай сялянкай. Яе просьбу аб вызваленні з-пад прыгону не задаволілі. Прышлося ёй зноў звярнуцца з просьбай, ужо да самога цара. І толькі 2 студзеня 1820 года паводле царскага ўказа Фядора Міронава была, нарэшце, вызвалена з-пад прыгону разам са сваёй сям'ёй.

А пану яе, памешчыку Сухазанету, тым жа царскім указам было дазволена спісаць... са свайго запазычанасці казне «кошт сялянкі Фядоры Міронавай з сямействам».

Вось пра што расказала справа № 4079, якая праляжала на архіўнай паліцы звыш ста пяцідзесяці гадоў.

ГЕРОІ БЕЛАЙ АЛІМПІАДЫ ПЕРШЫЯ ЧЭМПІЭНЫ

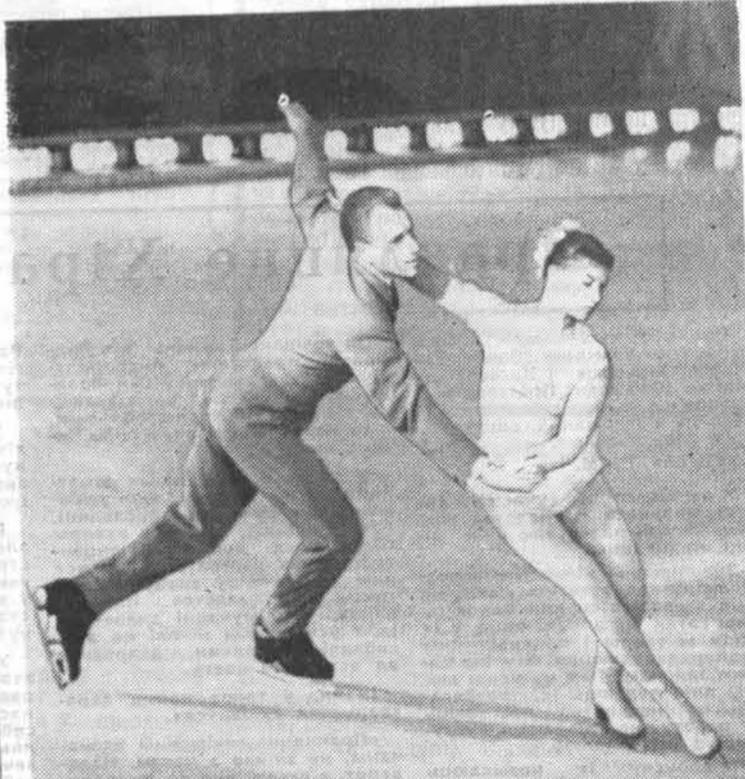
Алімпійскі агонь, які успыхнуў у вялікай бетоннай чашы на гары Ізель, абвясціў аб адкрыцці IX зімовых алімпійскіх гульніў у аўстрыйскім горадзе Інсбрук — сталіцы Ціроля.

Можна было толькі марыць, каб першы ж дзень Белай алімпіяды азарыўся для савецкай каманды «залатым бліскам». Але здарылася іменна так. Ленінградскія фігурысты Людміла Белавусова і Алег Пратапоў падняліся на вышэйшую ступень п'едэстала паша-

ны, і ў іх гонар на алімпіядзе ўпершыню прагучаў нацыянальны гімн радзімы пераможцаў.

Гэта былі першыя залатыя медалі IX зімовых гульніў. І гэта была першая ў гісторыі айчыннага спорту выдатная перамога савецкіх фігурыстаў на алімпійскіх спаборніцтвах.

Сапраўдным трыумфам нашых спартсменаў закончыліся спаборніцтвы па скораснаму бегу на каньках на 500 метраў. Першае месца і залаты медаль

выйграла чэмпіёнка свету Лідзія Скоблінава. Сярэбраны і бронзавы медалі таксама дасталіся савецкім спартсменам — Ірыне Ягоравай і Таццяне Сідаравай.

Бронзавым прызерам алімпіяды ў лыжнай гонцы на 30 кіламетраў стаў маскоўскі педагог Ігар Варанчыхін.

Такім чынам, у першых спаборніцтвах савецкія спартсмены ўжо атрымалі 2 залатыя медалі, 1 сярэбраны і 2 бронзавыя.

НА ЗДЫМКАХ: уверх — пераможца Белай алімпіяды Лідзія Скоблінава, унізе — савецкія фігурысты Людміла Белавусова і Алег Пратапоў.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77,
Дом друку,
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».

Да гэтых часоў гісторыя ведала імя адной прыгоннай сялянкі — Васіліны Кожынай, партызанкі са Смаленшчыны, якая актыўна ўдзельнічала ў вызваленні роднага краю ад французскіх акупантаў у 1812 годзе.

Працуючы ў адным з маскоўскіх гістарычных архіваў, я напаткаў архіўную справа № 4079, дакументы якой расказваюць пра гераізм маладой беларускай прыгоннай сялянкі, адважнай партызанкі-разведчыцы Фядоры Міронавай. Камандзір шостага дывізіі генерал Уластаў — дывізія гэта размяшчалася ў сяле Белым, за 18 кіламетраў ад Полацка, — не раз даручаў ёй перайсці лінію фронту, па акупіраванай французамі тэрыторыі прайсці ў Полацк і прынесці ад партызан пісьмовыя весткі аб становішчы і размяшчэнні французскіх войскаў.

«Дакладна і беспамылкова выконвала такія даручэнні Фядора Міронава, не шкадуючы свайго жыцця, — так піша ў пасведчанні, выдадзеным Міронавай у 1816 годзе ў Люцыне, генерал Уластаў. — Сваю справу яна выконвала заўсёды адданна, як патрыётка. За сваю дзейнасць яна не атрымлівала ніякай ўзнагароды, і сама ніколі не напамінала аб ёй».

Удзельнік Айчынай вайны 1812 года ваенны міністр П. Канаўніцын, які адзін час быў дзяжурным генералам корпуса графа Вітгенштэйна (у гэты корпус уваходзіла дывізія Уластава), таксама адзначае гераізм беларускай сялянкі.

Суддзя да злодзей, які тлумачыў зладзейскі ўчынак памылкова:
— Вы ж павінны былі заўважыць, што партфель не ваш.
— Так... Але грошы, якія былі ў ім, здаваліся мне вельмі значымі!

Кожны муж быў бы вельмі задаволены, каб мог рабіць усё тое, у чым падазравае яго жонка.

У тэатры сядзіць дзве жанчыны, якія ніспынна гавораць у часе спэнтанлю. Страціўшы цярплівасць, сусед звартаецца да іх:

— Прабачце, але я нічога не чую.
— Вы і не павінны слухаць. Размова ў нас вельмі прыватная.

— Чаму ты ажаніўся з слстрой тваёй быўшай жонкі?
— Не халіла ў мяне смеласці на новую цешчу.

Госць, які толькі што вярнуўся з Амерыкі, расказвае гаспадару аб новых стэрэафанічных радыёапаратах.
— Увай сабе, што гэта за чужоўнае ўражанне. Сядзіш пасрод панюю, а з усіх бакоў даходзяць чароўныя гуні.
— Ведаю я гэта: маю жонку і трое дзяцей.

— Выбачай, я проста са змеямы.
Мал. В. Вавяводзіна.

— Я ж табе казалі, што турызм — аднастайны і стамляючы занятак.
Мал. Канеўскага.